

ISSN: 2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК ЮРИСТА * LAWYER HERALD

ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ, ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ

CYBERLENINKA

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN 2181-9416

Doi Journal 10.26739/2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

5 СОН, 1 ЖИЛД

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 5, ВЫПУСК 1

LAWYER HERALD

VOLUME 5, ISSUE 1

TOSHKENT-2020

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ҳуқуқий, ижтимоий, илмий-амалий журнали

№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

Бош муҳаррир:

Раҳматов Анвар Исламович

Адлия вазирлиги қошидаги
Юристлар малакасини ошириш
маркази директори

Бош муҳаррир ўринбосари:

Отажонов Абдоржон Анварович

Адлия вазирлиги қошидаги
Юристлар малакасини ошириш
маркази директори ўринбосари,
юридик фанлар доктори, профессор

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ЖУРНАЛИ

ҳуқуқий, ижтимоий, илмий-амалий журнали

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Одилқориев Ҳожимурод Тўхтамуродович

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори, профессор*

Окюлов Омонбой

*Юристлар малакасини ошириш маркази
профессори, юридик фанлар доктори,
профессор, Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган юрист*

Саидова Лола Абдувахидовна

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори*

Тошев Бобокул Норқобилович

*Юристлар малакасини ошириш маркази кафедра
мудири, юридик фанлар доктори*

Аюбов Улугбек Тулаганович

*Юристлар малакасини ошириш маркази доценти,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган
юрист, юридик фанлар номзоди, доцент*

Мамасиддиқов Музаффаржон Мусаҷоновиҷ

*Бош Прокуратура Академияси Марказ бошлиғи,
юридик фанлар доктори, профессор*

Отахонов Фозилжон Хайдарович

*Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси
хузуридаги Ҳалқаро тижорат арбитраж (ҳакамлик)
суди раиси, юридик фанлар доктори (DSc), доцент*

Исроилов Боходир Ибрагимович

*Юристлар малакасини ошириш маркази
кафедраси мудири, иқтисод фанлар доктори,
профессор*

Масъул котиб:

Раҳманов Шухрат Наимович

*Юристлар малакасини ошириш маркази доценти,
юридик фанлар номзоди*

Саҳифаловчи: Ҳамидулло Мўминов

Контакт редакцији журнали:

100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff

100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

Общественно-правовой и научно-практический журнал
ВЕСТНИК ЮРИСТА
№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

Главный редактор:

Рахматов Анвар Исламович
Директор Центра повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции

Заместитель главного редактора:

Отажонов Абдоржон Анварович
Первый заместитель директора Центра повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции, доктор юридических наук, профессор

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:
Общественно-правового и научно-практического журнала
ВЕСТНИК ЮРИСТА

Адилкариев Хожимурод Тўхтамуродович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук, профессор

Окюлов Омонбой

Профессор Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук, профессор, Заслуженный юрист Республики Узбекистан

Саидова Лола Абдувахидовна

Заведующая кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук

Тошев Бобокул Норқобилович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор юридических наук

Исроилов Боходир Ибрагимович

Заведующий кафедрой Центра повышения квалификации юристов, доктор экономических наук, профессор

Аюбов Улугбек Тулаганович

Доцент Центра повышения квалификации юристов, Заслуженный юрист Республики Узбекистан, кандидат юридических наук, доцент

Мамасиддиқов Музаффаржон Мусаҷонович

Начальник Центра Академии Генеральной Прокуратуры, доктор юридических наук, профессор

Отахонов Фозилжон Хайдарович

Председатель Международного коммерческого арбитражного суда при Торгово-промышленной палате, доктор юридических наук, доцент

Ответственный секретарь:

Рахманов Шухрат Наимович

Доцент Центра повышения квалификации юристов, кандидат юридических наук

Верстка: Хамидулло Муминов

Контакт редакции журнала:
100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff
100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

**Public, legal and scientific-practical journal of
LAWYER HERALD**
№5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5>

**Chief Editor:
Rakhmatov Anvar**

Director of the Lawyers' Training Center
under the Ministry of Justice

**Deputy Chief Editor:
Otajonov Abrorjon**

First Deputy Director of the Lawyers' Training
Center under the Ministry of Justice, Doctor of
Law Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD
**Public, legal and scientific-practical journal of
LAWYER HERALD**

Adilkariyev Khojimurat

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences, Professor*

Oqyulov Omonboy

*Professor at the Lawyers' Training Center, Doctor of
Law Sciences, Professor, Honored Lawyer of the
Republic of Uzbekistan*

Saidova Lola

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences*

Toshev Bobokul

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Law Sciences*

Israilov Bokhodir

*Head of the Department at the Lawyers' Training
Center, Doctor of Economics, Professor*

Ayubov Ulugbek

*Senior Lecturer at the Lawyers' Training Center,
Candidate of Juridical Sciences, Associate
Professor, Honored Lawyer of the Republic of
Uzbekistan*

Mamasiddikov Muzaffarjon

*Head of the Center of the Academy of the General
Prosecutor's Office, Doctor of Law Sciences, Professor*

Otaxonov Foziljon

*Chairman of the International Commercial
Arbitration Court at the Chamber of Commerce
Doctor of the Science of Law, Associate Professor*

**Executive Editor:
Rakhmanov Shukhrat**

*Senior Lecturer at the Lawyers' Training Center,
Candidate of Juridical Sciences*

Pagemaker: Khamidullo Muminov

Контакт редакции журнала:

100001, город Ташкент, улица Катта Дархон, 6.
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Телефон: (+99871) 2345345

Contact Editorial Staff

100001, Katta Darhon str. 6, Tashkent, Uzbekistan
WEB: yuristjournal.uz
E-mail: info@yuristjournal.uz
yuristjournal@gmail.com
Telephone: (+99871) 2345345

ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ.
ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ

- 1. РАХМАНОВ Абдумухтор Режжаббаевич**
ИСЛОМ ҲУҚУҚИДА ШАРТНОМАЛАРНИНГ ТУРЛАРИ:
МУЗОРАБА, МУШОРАКА ВА МУРОБАҲА 8

ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ.
ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ

- 2. РУЗИНАЗАРОВ Шухрат Нуралиевич**
МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШНИНГ ТАЪМИНЛАШ УСУЛИ СИФАТИДА
МОЛ-МУЛКНИ УШЛАБ ҚОЛИШНИНГ ЦИВИЛИСТИК МОҲИЯТИ 13

- 3. РАҲМАТОВ Анвар Исломович**
СПОРТ БЎЙИЧА АГЕНТ ФАОЛИЯТИНИНГ ШАРТНОМАВИЙ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ:
ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ ТАҲЛИЛИ ВА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ... 19

- 4. ЗАЙНОБИДДИНОВА Фарангиз Бахтиёр қизи**
СМАРТ ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ ФАОЛИЯТНИ
АМАЛГА ОШИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ 24

ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ИҚТИСОДИЙ ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ.
ҲАКАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ

- 5. БАҲРАМОВА Мохинур Бахрамовна**
“ХАЛҚАРО ТИЖОРАТ АРБИТРАЖИ ТЎҒРИСИДА”ТИ ҚОНУННИНГ
АҲАМИЯТИ ВА ЗАРУРИЯТИ 33

ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ, ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ.
КРИМИНОЛОГИЯ. ЖИНОЯТ-ИЖРОИЯ ҲУҚУҚИ

- 6. ОТАЖОНОВ Абборжон Анварович**
ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУРОСАСИЗЛИК
ҲУЛҚ-АТВОРНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА КОМПЛЕКС ЁНДОШУВ 38

- 7. ИСМАЙЛОВ Баходир Исламович, ХЎЖАЕВ Миршод**
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МАИШИЙ КОРРУПЦИЯНИ
БАРТАРАФ ЭТИШ БЎЙИЧА ЧОРА ТАДБИРЛАРНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АМАЛИЙ ЖИҲАТЛАРИ 45

- 8. ОМОНОВ Зафаржон Рахмоналиевич**
ҚИЙНАШНИ КВАЛИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ВА ЎХШАШ
ТАРКИБЛИ ЖИНОЯТЛАРДАН ФАРҚЛАШ МУАММОЛАРИ 53

- 9. БЕРДИАЛИЕВ Бахтиёр Эркинович**
КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА “ҲАЛОЛЛИК ВАКЦИНАСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ 60

ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИ. КРИМИНАЛИСТИКА,
ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ҲУҚУҚ ВА СУД ЭКСПЕРТИЗАСИ

- 10. КИРВЕЛЬ Виталий Казимирович, МИХЕЕНКО Павел Александрович**
КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАССЛЕДОВАНИЯ УГОЛОВНЫХ ДЕЛ
О ВЗЯТОЧНИЧЕСТВЕ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ,
ПРОБЛЕМЫ 68

- 11. ЧОРИЕВА Дилбар**
ТЕРГОВГА ҚАДАР ТЕКШИРУВ БОСҚИЧИДА ҲИМОЯЧИ ИШТИРОКИНИНГ
ҲУҚУҚИЙ ВА ПРОЦЕССУАЛ МАСАЛАЛАРИ 74

**12. ЗУЛФУҚОРОВ Абдувахоб Абдумалик ўғли,
МУХАМЕДЖАНОВА Мадина Махкамджановна**
КИЙИМДАГИ МЕХАНИК ШИКАСТЛАНИШЛАРНИ ТРАСОЛОГИК
ТАДҚИҚОТЛАРИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ИМКОНИАТЛАРИ 81

ЮРИДИК ХИЗМАТ, АДВОКАТУРА, НОТАРИАТ

13. ШАКУРОВ Рафик Равильевич
ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА АДВОКАТ ҲИМОЯ НУТҚИНИНГ
АЙРИМ ЖИХАТЛАРИ ВА АҲАМИЯТИ 87

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ВА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ

14. ТОШЕВ Бобоқул
КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШГА ОИД ХАЛҚАРО НОРМАЛАРНИ МИЛЛИЙ
ҚОНУНЧИЛИККА ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ ҚИЛИШ 76

15. РАСУЛОВ Журабек Абдусамиевич
МАЖБУРИЙ МЕҲНАТНИ ТУГАТИШ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО ВА МИНТАҚАВИЙ
СТАНДАРТЛАРИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ 99

ҲУҚУҚИЙ АМАЛИЁТ ВА ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА

16. АРТИКОВ Дилмурод Рахматиллаевич
ЯПОНИЯДА СУД НОРМАКОНТРОЛИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 108

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ВЕСТНИК ЮРИСТА LAWYER HERALD

**ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ, ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ.
КРИМИНОЛОГИЯ. ЖИНОЯТ-ИЖРОИЯ ҲУҚУҚИ**

ОТАЖОНОВ Абдоржон Анварович

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги
Юристлар малакасини ошириш маркази директорининг
ўқув-услубий ва илмий ишлар бўйича биринчи ўринбосари,
юримдик фанлар доктори, профессор
E-mail: abror_otajonov@mail.ru

**ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУРОСАСИЗЛИК ҲУЛҚ-
АТВОРНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА КОМПЛЕКС ЁНДОШУВ**

For citation (иктибос келтириш учун, для цитирования): ОТАЖОНОВ А.А. ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУРОСАСИЗЛИК ҲУЛҚ-АТВОРНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА КОМПЛЕКС ЁНДОШУВ // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 5 (2020), С. 38-44.

 5 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-5-6>

АННОТАЦИЯ

Мақолада давлат хизматчиларининг коррупцияга қарши мурасасизлик ҳулқ-атворини шакллантириш масалалари бўйича илмий адабиётларда баён этилган фикр ва мулоҳазалар ҳамда бу борада мутахассисларнинг касбий тайёргарлигини оширишга қаратилган амалий чоралар таҳлил қилинган. Шунингдек, давлат хизматчиларида коррупцияга қарши мурасасизлик ҳулқ-атворини шакллантиришга қаратилган малака ошириш курсларини ташкил этишда профессор-ўқитувчилар ва тингловчиларнинг тутган ўрни, уларнинг вазифалари ҳамда ушбу турдаги машғулотларни ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари ўрганилган ва таълим жараёнига интерактив педагогик технологияларни татбиқ этиш бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Таянч сўзлар: коррупцияга қарши мурасасизлик ҳулқ-атвори, давлат хизматчиси, коррупцияга қарши таълим, коррупцияга қарши мавзулар, фаол таълим методлари, интерфаол методлар, муаммоли таълим.

ОТАЖОНОВ Абдоржон Анварович

Первый заместитель директора по учебно-методической и научной работе
Центра повышения квалификации юристов при
Министерстве юстиции Республики Узбекистан,
доктор юридических наук, профессор
E-mail: abror_otajonov@mail.ru

**КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ НЕТЕРПИМОСТИ К
КОРРУПЦИОННОМУ ПОВЕДЕНИЮ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ**

АННОТАЦИЯ

В статье анализируются высказанные в научной литературе взгляды на формирование антикоррупционного поведения государственных служащих, а также практические меры по повышению профессиональной подготовки специалистов в этой сфере. Кроме того, разработаны предложения и рекомендации по повышению роли профессорско-преподавательского состава и слушателей при организации курсов повышения квалификации, направленных на формирование у государственных служащих нетерпимого поведения к коррупции, их задачах, а также условиях организации, специфике организации данного вида занятий, по внедрению интерактивных педагогических технологий в образовательный процесс.

Ключевые слова: поведение нетерпимости к коррупции, государственный служащий, антикоррупционное образование, антикоррупционные темы, активные методы обучения, интерактивные методы, проблемное образование.

OTAJONOV Abrorjon

First Deputy Director of the educational, methodological and scientific affairs of the Lawyers' Training Center under the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan,
Doctor of Law Sciences, professor
E-mail: abror_otajonov@mail.ru

COMPREHENSIVE APPROACH TO FORMATION OF INTOLERANCE TO CORRUPTION BEHAVIOR IN PUBLIC OFFICERS**ANNOTATION**

The article analyzes the views and opinions expressed by researchers on the formation of anti-corruption behavior in the servants of the state, as well as practical measures to improve the professional training of specialists in this area. The role of professors and students in the organization of training courses aimed at the formation of anti-corruption behavior in the servants of the state, their responsibilities and the specifics of the organization of such training were studied and suggestions and recommendations for the introduction of interactive pedagogical technologies in education.

Keywords: anti-corruption intolerance behavior, servants of the state, anti-corruption education, anti-corruption topics, active learning methods, interactive methods, problem-based learning.

Мамлакатимизда фуқаролар осойишталиги, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш ҳамда пандемия туфайли келиб чиққан жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозини бартараф этишга қаратилган чоралар амалга ошириладиган бир вақтда коррупцияга қарши курашиш масаласи ўта долзарблик касб этади. Бинобарин, коррупция салбий ижтимоий ҳодиса сифатида ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамияти куришга хавф туғдиради, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини чеклайди. Коррупция мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятига моддий зарар етказди, уни издан чиқаради ва иқтисодиётнинг ривожланишига тўсқинлик қилади ҳамда фуқароларнинг давлат бошқаруви органларига бўлган ишончини йўқолишига, тинч турмушимизга ва давлат хавфсизлигига путур етказди.

Шу боисдан, мамлакатимизда коррупциянинг олдини олишга қаратилган, давлат органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлаш, жамоатчилик назоратини кучайтириш ҳамда коррупцияга қарши кураш олиб боровчи субъектларнинг касбий тайёргарлигини ошириш борасида қатор амалий чора-тадбирлар амалга ошириб келинмоқда. Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни [10] да мутахассисларни касбий тайёрлаш, фуқаролар ва давлат хизматчиларида коррупцияга қарши муросасизлик муносабатини шакллантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган. Чунончи, давлат хизматчиларида коррупцияга қарши муросасизлик ҳулқ-атворини шакллантириш, авваломбор ходимнинг иш фаолиятида ва мутахассисларни касбий тайёрлашга йўналтирилган малака ошириш курслари доирасида амалга оширилади.

Бу ўз навбатида таълим ташкилотларида малака ошириш курсларини ташкил этишнинг қўлай ва самарали усулларини излаб топиш заруриятини келтириб чиқаради. Негаки, таълим жараёнини

услубий таъминлашнинг долзарблиги коррупция сабабларини аниқлаш ва кейинчалик баргараф этишдан иборат профилактик чора-тадбирларни белгилашнинг мураккаблиги ва кўп босқичли жараён эканлиги билан изоҳланади. Чунки, олий маълумотга эга бўлиш ва кўп йиллик иш тажрибаси ҳам бу фаолиятда юзага келадиган қийинчиликларни енгишга имкон бермайди.

Бу, айни пайтда, бир нечта сабаблар билан боғлиқ ҳисобланади. Хусусан, биринчидан, бу жараён давлат органларининг коррупцияга қарши курашишга қаратилган фаолиятининг ҳукукий асосини белгиловчи асосий норматив ҳужжат қабул қилингани ва амалиётга жорий этилганига эндигина 3 йилдан ортиқ муддат бўлганлиги билан тавсифланади. Чунки мамлакатимизда коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари, коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни амалга оширувчи ва унда иштирок этувчи органлар ҳамда ташкилотларнинг ваколатлари ва коррупциянинг олдини олишга доир чора-тадбирларни белгиловчи махсус қонун 2017 йил 3 январь куни қабул қилинган [10]. Ўз навбатида мазкур қонун, мамлакатимизда коррупцияга қарши курашишга доир норматив ва идоравий ҳужжатларни такомиллаштириш ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини ривожлантиришга туртки берди. Иккинчидан эса, коррупцияга қарши қонун ҳужжатларида ифодаланган қоидаларни тушунишнинг қийинлиги, уларни амалиётга жорий қилиш механизмларининг мураккаблиги ва ноаниқлигида ифодаланади.

Бинобарин, инсон ҳуқ-атворида муайян салбий иллатларга қарши тоқатсизлик ва мурасасизлик муносабатини шаклланиш жараёни, шунчаки осон кечмайди, чунки инсонда ҳар қандай ҳуқ-атворнинг шаклланиш жараёни узоқ вақт давомийликни тақозо этади. Гарчи, ушбу жараёнга инсоннинг ҳаёт тарзи, атрофдаги воқеа ва ҳодисалар каби кўплам омиллар таъсир кўрсатади. Бунда, инсон ҳуқ-атворини шакллантиришга муайян фаолиятни амалга оширишнинг ҳаракатлар алгоритми ҳамда ҳуқуқий билимлар тўғридан-тўғри таъсир кўрсатади [5, Б.215].

Шу ерда қайд этиш жоизки, давлат хизматчиларининг коррупцияга оид билимларини ошириш масаласи нафақат ўқув жараёнида, балки ундан олдин ва кейин ҳам давом эттирилиши, яъни тизимли равишда амалга оширилиши керак. Бунда давлат хизматчиси фаолият юритаётган тизимдаги мавжуд барча имкониятлардан унумли ва мақсадли фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлади. Қолаверса, ходимнинг малака оширишга юборишдан олдин ва кейин ҳам коррупцияга қарши кураш соҳасидаги қонунчилик талабларини билиш даражасини ошириб бориш ҳамда бу борадаги хабардорлик даражасини қўллаб-қувватлаш талаб этилади. Шу жиҳатдан ҳам коррупцияни олдини олиш соҳасидаги таянч билимларни шакллантиришда ҳуқуқий билимларни оширишга қаратилган тадбирларни ташкил этиш муҳим ҳисобланади.

Ваҳоланки, давлат хизматчиларида коррупцияга қарши мурасасизлик муносабатни шакллантириш масалалари адабиётларда турлича талқин қилинади. Масалан, В.Е. Шорохов коррупцияга қарши таълимотни тизимли равишда ташкил этиш ва шакллантириш зарур, деб ҳисоблайди ҳамда умумий тарбиявий ишлардан ташқари ўқув ва ахборот тадбирларини ўз ичига олган чораларни ҳам мунтазам равишда ўтказиш зарурлигини таклиф этади [12, Б.75]. Ҳолбуки, бундай чоралар маълум бир соҳада коррупция намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятларига мос келиши ва аниқ ижтимоий гуруҳларнинг коррупцияга қарши маданиятини шакллантиришга ёрдам бериши керак.

Бундан ташқари, Б.З.Тўраев ва Л.Р. Хайрутдиновалар давлат хизматчисининг коррупцияга қарши дастлабки тайёргарлигини меҳнат фаолиятини бошлаш жараёнида, шу жумладан таълим муассасаларида амалга ошириш хусусиятлари ҳақида [8, Б.112], [11, Б.5] таъкидлайдилар. Бунда давлат хизматчисининг мутахассислик соҳаси муҳим аҳамият касб этмайди, чунки давлатнинг коррупцияга қарши кураш сиёсати жамиятнинг барча қатламларига ва давлат ҳокимияти бошқарувчининг барча соҳаларига нисбатан қўлланилади. Шу жиҳатдан ҳам фикримизча, коррупцияга қарши ҳуқ-атворни шакллантириш дастурлари стандартлаштирилиши мумкин, аммо у аниқ идора ва муассасанинг функционал вазифаларини инobatга олган ҳолда алоҳида курс ёки тегишли фаннинг алоҳида мавзуси ёки модули сифатида ишлаб чиқилиши мақсадга мувофиқдир.

Бундан ташқари И. В. Кичева ва Л.О.Бродзеллар коррупцияга қарши таълим ва тарбия беришнинг жаҳон тажрибасида коррупцияга қарши махсус ўқув дастурларининг мавжудлиги ва давлат хизматчиларини ушбу дастурлар асосида касбий тайёрланиши мамлакатнинг коррупцияга қарши жаҳон рейтингдаги ижобий мавқеини ўзгаришига бевосита таъсир кўрсатиши ҳақида [3, Б.74-75], [4, Б.212-216] таъкидлашади. Дарҳақиқат, шундан келиб чиққан ҳолда фикр юритадиган бўлсак, коррупцияга қарши курашда маълум ютуқларга эришган ҳар бир мамлакатда фуқаролар ва давлат хизматчиларида коррупцияга қарши мурасасизлик муносабатини шакллантиришга

қаратилган кенг камровли таълим ва маърифий тадбирлар амалга оширилганлигини кўришимиз мумкин.

Шу сабабли ҳамда ходимларда коррупцияга қарши иммунитетни ҳосил қилиш ва унга қарши курашиш кўникмаларини шакллантириш учун давлат ҳокимияти бошқарувининг барча тизимларида ихтисослигидан қатъий назар мутахассислар малакасини ошириш курсларини ташкил этиш жараёнида ходимларда коррупцияга қарши муросасизлик муносабатини шакллантиришга қаратилган махсус ўқув дастурлари асосида ўқув курсларининг жорий этилиши шарт ҳисобланади. Шунингдек, мазкур ўқув дастурлари таркибига қуйидаги мавзуларнинг киритилиши мақсадга мувофиқ бўлади: коррупцияга қарши курашиш фаолиятининг ҳуқуқий асослари (коррупцияга қарши курашишга қаратилган меъёрий ҳужжатлар ва уларнинг мазмуни, коррупция қарши курашишнинг давлат дастурлари, концепцияси, йўналишлари, субъектлари ва иштирокчилари), коррупцион ҳуқуқбузарликларнинг тушунчаси ва турлари (коррупцион жиноятлар, маъмурий, фуқаровий-ҳуқуқий ва интизомий ҳуқуқбузарликлар, манфаатлар тўқнашуви ҳамда уларга имкон берган сабаб ва шароитларнинг таҳлили), давлат хизматчисининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги фаолиятининг криминологик хусусиятлари ҳамда давлат хизматчисининг коррупцияга қарши ҳулқ-атвор стандарти (давлат хизматчисининг фаолияти давомида амалга ошириши тақиқланган, чекланган қилмишлари, руҳсат этилган ваколатлари ва мажбурияти, раҳбарнинг коррупцион хавфли ҳулқ-авторининг турлари: протекционизм, фаворитизм, непотизм, комплеанс назорат ва уни амалга ошириш шартлари, шунингдек мансаб ваколатини суиистеъмол қилиш, давлат хизматчисининг коррупцияга қарши ҳулқ-атвори стандартини шакллантиришнинг хорижий тажрибаси).

Қайд этиш лозимки, коррупцияга қарши курашишга қаратилган давлат дастурини амалга ошириш натижалари давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг турли соҳаларида коррупцияга қарши йўналишларга ихтисослашган малакали кадрларга эҳтиёж мавжуд эканлигини кўрсатади. Шу боисдан ҳам коррупцияга қарши йўналишларга ихтисослашган малакали кадрларни тайёрлаш, уларнинг касбий тайёргарлигини ошириш ва уларда коррупцияга қарши муросасизлик муносабатни шакллантириш масалалари ўта долзарб аҳамият касб этади.

Зеро, таъкидлаганимиздек, мутахассисларнинг касбий тайёргарлигини ошириш ва уларда коррупцияга қарши муросасизлик муносабатни шакллантириш масалалари тизимли асосда ташкил этиладиган малака ошириш курсларида амалга оширилади. Малака ошириш курсларининг натижадорлиги ва самараси эса, ўз навбатида ўқув курси машғулотларининг қандай усул ва шаклда ташкил этилиши, жумладан унда таълим беришнинг интерфаол методларидан унумли фойдалана олиш ва машғулот олиб боровчи ходимнинг касбий педагогик маҳоратига боғлиқ бўлади. Дарвоқе, бугунги кунда таълим жараёнида интерфаол таълимнинг бир нечта замонавий методлари мавжуд бўлиб, улар қаторида кейс-стади (case study), муаммоли таълим, лойиҳали таълим, креатив таълим, эвристик таълим ва АКТ таълимларини санаб ўтиш мумкин [2, Б.53].

Мазкур мақолада оирасида давлат хизматчиларида коррупцияга қарши муросасизлик муносабатини шакллантиришга қаратилган касбий кўникмаларини оширишга йўналтирилган машғулотлар самарадорлигини оширишга хизмат қилувчи интерфаол таълимнинг айрим методларини таҳлил қиламиз.

Жумладан, ўқитувчи таълим бериш жараёнида интерфаол методлардан фойдаланганда у ахборот олишнинг ягона ва асосий манбаси бўлиб қолади. Аммо ўқитувчи бундай шароитда таълим олувчиларни машғулотнинг пассив иштирокчисига айланиб қолишларига йўл қўймастиклари керак. Шу сабабли ҳам таълим берувчи ўқув машғулотини олиб бориш усулларини олдиндан қатъий равишда белгилаб олмаслиги ва унда ҳар доим муқобил вариантлар ҳам бўлиши талаб этилади. Чунки машғулот олиб бориш жараёнида унинг йўналишларини ўзгартириш ва, хаттоки, муҳокама учун қўшимча мавзулар ҳам танлаб олиниши мумкин. Шунингдек, ўқитувчи, ўқув машғулотини олиб бориш жараёнида фаол усуллардан фойдаланганида, у машғулот иштирокчилари ўртасида марказий ўринни қатъий равишда эгалламаслиги керак, балки у машғулот жараёнини тартибга солиши, тингловчилар ўртасида вазифаларни белгилаши, уларни бажариш вақти ва тартибини назорат қилиши, маслаҳат бериши, мураккаб атамаларни тушунтириши ва тингловчилар жиддий қийнчиликларга дуч келганида уларга ёрдам бериши керак бўлади. Бундай шароитда тингловчиларда қўшимча ахборот манбаларини (ўқув қўлланмалар, тадқиқот натижалари, монография, суд амалиёти ҳужжатлари, даврий нашрлардаги мақолалар ва бошқ.) ўрганиш учун имконият юзга келади. Шу сабабли ўқитувчи тингловчиларни машғулот жараёнида фаол равишда иштирок этишлари учун барча шароитларни яратишлари ҳамда машғулот жараёнига уларнинг барчасини фаол жалб қилиши

ҳамда улар ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни таъминлаши керак бўлади.

Бинобарин, юқорида таъкидлаганимиздек, давлат хизматчиларида коррупцияга қарши мурасасизлик муносабатини шакллантиришга қаратилган ўқув машғулотини ўтказишдаги фаол таълим методларидан бири кейс-стади (case study) ёки аниқ вазиятлар методи, яъни муаммоли вазиятни таҳлил қилиш методи ҳисобланади. Кейс-стади ёки аниқ вазиятлар методи аниқ бир вазифани (топшириқни), муаммоли вазиятни (кейсни) муаммоли-ситуацион таҳлил усуллари орқали ҳал қилишга асосланади. Унинг мақсади – тингловчиларнинг аниқ бир иш жараёнида содир бўлган вазиятни (кейсни) ҳамкорликда таҳлил қилиш орқали, унинг амалий ечиш йўллари топиш, таклиф этилган алгоритмларга (ечимларга) баҳо бериш ва қўйилган муаммо ечимининг мақбулини танлашдан иборат [7, Б.30] ҳисобланади.

Ҳолбуки, таълим жараёнининг сифати аввало, таълим берувчининг ўқитиш методларини тўғри танлашига боғлиқ бўлади. Тўғри танланган таълим методи тингловчилар томонидан янги билимларни онгли ва чуқур ўзлаштиришларига, уларда фаоллик ва ижодкорликнинг ривожланишига катта таъсир кўрсатади. Шу сабабли тажрибали ўқитувчи таълим самарадорлигини ошириш мақсадида ўқитишнинг кўп сонли методларидан энг қулай ва ўқувчиларнинг билим олишини фаоллаштирадиган методларни танлайди. Таълим методларини танлаш ҳар бир машғулотнинг дидактик мақсадига боғлиқ бўлиб, ўқитувчи мавзунинг ҳажми ва мураккаблиги, тингловчиларнинг ўқув имкониятлари, яъни қизиқиши ва қобилиятларини эътиборга олиб уни оқилона ташкил этиши керак. Таълим берувчи томонидан танланган метод тингловчиларни фаолликка, назарий билимларини амалда қўллашга ундаши лозим.

Айтиш керакки, бугунги кунда кейс стади методининг Америка ва Европа мактаблари мавжуд бўлиб, биринчидан мақсади муаммо юзасидан ягона бўлган аниқ қарорни топишга қаратилади, иккинчисиники эса, муаммони ҳал қилишнинг бир нечта ечимини тавсия қилишдан иборат бўлади.

Яхши кейс, қўйилган мақсадга мос келиши, ҳаётнинг бир қанча жиҳатларини ўзида акс эттириши, тегишли мураккаблик даражасига эга бўлиши, бугунги кун учун даолзарб аҳамият касб этиши, таҳлилий фикрлашни ривожлантиришга қаратилиши ва таълим олувчиларни мунозарага жалб қила олиши каби талабларга жавоб бериш керак. Кейслар муҳокамаси, одатда, машғулот давомида тавсия этилган муаммоли ҳолатларга тингловчилар томонидан формал ва оғзаки баҳо бериш, тавсия этилган кейсни ўз хулосаси ва тавсиялари асосида таҳлил қилиш имкониятини берувчи очик мунозарали ёки индивидуал ёхуд гуруҳли сўров усуллари асосланган ҳолда ташкил этилиши мумкин.

Ёдда тутуш керакки, бугунги замонавий шароитларда профессор-ўқитувчиларнинг асосий вазифаларидан бири ўқув жараёнини тингловчиларда фақат репродуктив фикрлашни эмас, балки ижодий фикрлашни ҳам шакллантирадиган йўсинда ташкил қилишдан ҳам иборат ҳисобланади. Зеро, бундай вазиятда ўқитишнинг муаммоли усули қўл келади. Айни пайтда, муаммоли таълим – ўқув материални тингловчи онгида илмий изланиш асосида билиш вазифалари ва муаммоларини вужудга келтирадиган усулда ўргатиш услубидир.

Ўқитишнинг муаммоли усулида тингловчининг фикрлаш фаолиятида муаммоли вазиятлар вужудга келади ва улар объектив равишда изланиш ва мантикий тўғри илмий хулосалар чиқаришга даъват этилади. Бунда муаммо – илмий билишни ривожлантириш зарурлигини ифодалашнинг субъектив шаклини ифодалайди. Бундай ҳолатда тингловчи томонидан маълум топшириқларни бажариш жараёни зиддиятларни аниқлаш туфайли вужудга келади. Ана шу зиддиятни англаш тингловчиларда ишни бажаришнинг усули ёки шартлари тўғрисидаги янги билимларни излаш эҳтиёжини уйғотади.

Муаммоли ўқитиш технологик йўл билан ривожланди. Натижада муаммоли ўқитишнинг тўрт босқичдан иборат мантикий шакли пайдо бўлди: 1) муаммонинг қўйилиши; 2) уни ечиш йўллари аниқлаш; 3) муаммони ечишнинг энг мақбул йўлини танлаш; 4) муаммони ечиш.

Тингловчиларнинг ижодий қобилиятини шакллантириш учун уларни доимо савол беришга ундаш лозим. Муаммоли методнинг моҳияти машғулотлар жараёнида муаммоли вазиятларни яратиш ва ечишдан иборат бўлиб, унинг асосида дидактик зиддиятлар ётади. Агар тингловчида қийинчиликларни йўқотиш йўллари излаб топиш учун бошланғич маълумотлар бўлмаса, шубҳасиз, у муаммоли вазият ечимини қабул қилмайди, яъни муаммонинг ечими унинг онгида акс этмайди. Фикрлаш муаммо моҳиятининг тушуниб етилиши, ифодаланиши, мавжуд билим ва кўникмалар мажмуаси ва изланиш тажрибаси асосида муаммоли вазиятни қабул қилиш биланок бошланади [1, Б.24].

Муаммоли ўқитиш орқали тингловчини ўз фикрини айтишга, уни ҳимоя қилиш ва баҳслашишга

ўргатиш мумкин. Ўқитиш жараёнида қарама-қаршилик бўлмаса баҳс ҳам, мунозара ҳам бўлмайди. Мунозарасиз эса муаммонинг ечими топилмайди. Дарс жараёнида бир-бирига ҳурмат, ишонч ва ишчанлик руҳи ҳукмрон бўлиши керак. Шу сабабли муаммоли таълимдан фойдаланиб ўтказиладиган машғулотларга тайёрланишда қуйидагилар режалаштирилиши талаб этилади: ўрганиладиган мавзунинг мақсад ва вазифалари, уни муаммоли таълим воситасида ўрганиш имкониятлари; мавзуни ўрганишда тингловчига бериладиган муаммоли саволлар ёки топшириқлар мазмуни; тингловчининг муаммоли топшириқларни ечишга хизмат қилувчи, аввалги ўрганган билим захиралари; муаммоли топшириқларни ҳал этишга ёрдам берувчи тингловчиларнинг кўникма ва малакалари; топшириқларни ечишга қандай кўргазмалар куруллар, воситалар керак бўлиши; муаммоли топшириқларни ечиш натижасида билим ва малакаларнинг тахминий ҳажми; қилинган ишлар ва уларнинг натижаларидан қандай хулосалар чиқариш лозимлиги ҳақидаги ишлар.

Шу билан бирга коррупцияга қарши муросасизлик муносабатини шакллантиришга қаратилган ўқув машғулотларини модулли асосда ташкил этиш тавсия этилади, бу ўқув мазмунини тузишга, мантикий яқунланган ўқув блоклари билан ишлашни ташкил этишга имкон беради. Гарчи, коррупцияга қарши муросасизлик муносабатига эга бўлган малакали кадрлар тайёрлаш ва тарбиялаш замонавий педагогдан ишнинг мутлоқо янги усуллари, услублари ва шакллари излашни талаб қилади. Шу сабабли коррупциявий хулқ-атворга оид шахсий тушунчани шакллантириш тингловчининг тарбиявий фаолиятини кундалик ўқув, илмий ва ўқув фаолиятига изчил тизимлаштирилган жараён сифатида қараш кераклигини тақозо этади.

Кези келганда, айтиш лозимки, интерфаол таълимни ўқув жараёнига жорий этиш, айтиш дамда, таълим жараёнини инсонпарварлаштириш, либераллаштириш, демократлаштириш ҳамда таълим жараёнига индивидуал ёндашувни талаб этади. Зеро, таълим жараёнига индивидуал ёндашув, ўз навбатида тингловчи фаоллигини оширади, уларни мустақил фикрлашга ўргатади, ижодий фикрлашни рағбатлантиради, мустақиллиги ҳамда эркинлигини таъминлайди. Ушбу индивидуал хусусиятларни ривожлантириш асосида тингловчида мустақил билим олиш кўникмалари ва малакаси шаклланади.

Мустақил билим олиш ва ўзлаштиришнинг юқори даражаси компетентлик (лаёқат) билан белгиланади. Компетенция (лот. *competere* – лаёқатли, муносиб бўлмоқ) шахснинг бирор-бир соҳадан хабардорлик, шу соҳани билиш даражаси, соҳага оид билим, кўникма, малака, қарашлар мажмуи, шахснинг қадрияти ва сифатлари, малаканинг намоён бўлиши ёки таъсир кўрсатиш қобилияти ҳисобланади [9, Б.396]. Шундан келиб чиқиб, тингловчининг касбий компетентлигини шакллантириш ўз-ўзини таҳлил қилиш, ўзини ривожлантиришни режалаштириш, мақсад, вазифа белгилаш ва ўзини намоён этиш ва камчиликларини тузатиш каби босқичларда амалга оширади.

Умуман олганда, коррупцияга қарши муросасизлик хулқ-атворини шакллантириш мақсад қилинган машғулотларни олиб бориш усуллари танлашда, авваламбор, тингловчиларга бериладиган ахборотларга муайян қоидалар тарзида қарамасдан, балки уни жамоавий муҳокама объекти сифатида эътиборга олиш лозим. Шу жиҳатдан ҳам жаҳон амалиётида коррупцияга қарши таълим концепциясини 2 та асосий талқинга ажратиш қабул қилинган. Жумладан, улардан биринчиси, *коррупцияга қарши таянч билим беришга қаратилган таълим* ҳисобланади. Бундай мазмунга эга бўлган таълим бериш масалалари мутахассисларни тайёрлаш учун йўналтирилмайди, балки у фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини оширишга мўлжалланади ва у ёки бу қилмишнинг коррупцион хусусиятларини тушунтиришга қаратилган ҳуқуқий тарғибот тадбирларини назарда тутлади.

Таянч маънодаги коррупцияга қарши таълимнинг асосий компоненти инсонларда фуқаролик жавобгарлиги ва уларда коррупцияга нисбатан муросасизлик муносабатни шакллантиришдан иборат бўлади. Бошқача айтганда, ушбу таълимнинг асосий вазифаси фуқароларнинг жамоатчилик назорати жараёнларида фаол иштирокини таъминлашга қаратилади. Гарчи, айтиш мумкинки, айтиш дамда, коррупцияга қарши етарли билимга эга бўлган фуқаро ёки давлат хизматчиси, коррупцияни яқка ўзи енгиб ўтолмас-да, бироқ улар, коррупциянинг намоён бўлишига тоқат қилиб тураолмайди ва гувоҳи бўлган коррупция ҳолатига чора кўрилишини истайди ва шунинг учун ҳам унга қарши тегишли ҳаракатларни амалга оширади. Бу эса ўз-ўзидан коррупция ҳолатларини фож этиш ва олдини олишга хизмат қилади.

Иккинчиси, *коррупцияга қарши касбий билим беришга қаратилган таълим* бўлиб, у нафақат коррупциянинг олдини олишни кўзлайди, балки у фактик равишда коррупцияга қарши курашишга қаратилади.

Демак, бундан хулоса қилиш мумкинки, интерфаол методлар асосида ташкил этилган

машғулотлар жараёнида бирорта ҳам тингловчи четда қолмай, яъни улар эшитган, ўқиган, кўрган, билган фикр-мулоҳазаларини очик-ойдин билдириш имкониятига эга бўладилар. Ўзаро билимлар, ғоялар, фикрлар алмашиш жараёни содир бўлади. Бундай машғулотлар жараёнида самимийлик таъминланади, тингловчиларда билим олишга қизиқиш ортади, бир-бирларини қўллаб-қувватлаш, ўзаро дўстона муносабатлар шаклланади.

Интерфаол машғулотларни ташкил этиш йўли билан тингловчилар якка тартибда, жуфт ҳолатда ва кичик гуруҳларда ишлашга ўрганади. Бундай ҳолда ташкил этилган машғулотларда изланишга асосланган режалар, ролли ўйинлар аввалдан режалаштириш, алгоритмлаш, модуллаштириш, адабиётлар, турли хужжатлар ва ахборот манбалари билан ишлаш, ижодий ишлардан фойдаланиш мумкин [6, Б.53].

Муҳтасар айтганда, малака ошириш тизимида интерфаоллик асосида ташкил этилган машғулотлар тингловчиларда андрагогик ёндашувни талаб қилиб, эркин фикр юритиш ва ахборотларни фаолликда ҳал этишга ўз тажрибасини тўғри тақдим қилишда ҳаётий тажрибага асосланиб, гуруҳларда масалалар ечимини топиш, ҳамкорликда иш юритиш, ўз фикрларини ёзма баён этиш кўникма, малакаларини ривожлантиришга йўналтирилади.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Ахмадалиев С.Й. Касбий йўналтирилган муаммоли ўқитиш технологияси // Замоновий таълим / Современное образование. – 2016. – № 3.
2. Йўлдошев Ж.Ғ. Интерфаол таълим сифат кафолати. – Т.: “Фан”, 2010.
3. Кичева Инна Васильевна, Бродзели Любовь Олеговна Антикоруptionное воспитание: мировой опыт и российская практика // European research. 2016. №12 (23). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/antikorrupsionnoe-vospitanie-mirovoy-opyt-i-rossiyskaya-praktika> (дата обращения: 18.11.2020).
4. Кичева И. В., Бродзели Л. О. Мировой опыт антикоррупционного воспитания // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. – 2016. – № 2. – С. 212–216. // URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26605520>
5. Миронкина Оксана Николаевна КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ АНТИКОРУПЦИОННОГО ПОВЕДЕНИЯ СОТРУДНИКОВ ОВД В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ // Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. 2020. №3 (87). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kompleksnyy-podhod-k-formirovaniyu-antikorrupsionnogo-povedeniya-sotrudnikov-ovd-v-sisteme-povysheniya-kvalifikatsii> (дата обращения: 18.11.2020).
6. Низомова Ш.И. Малака ошириш курси тингловчиларида интерфаол дарсларни олиб бориш компетентлигини ривожлантириш // Замоновий таълим / Современное образование. – 2017. – № 5. – Б. 51-55.
7. Тўраев Б.З. Case-study технологиясини қўллаш асосида бўлажак мутахассис кадрлар касбий компетентлигини баҳолашнинг интерфаол усули // Замоновий таълим / Современное образование. – 2015. – №. 1. – Б. 29-35.
8. Тўраев Б.З. Таълимни ахборотлаштириш шароитларида бўлажак мутахассислар касбий компетентлигини шакллантиришнинг методик тизими модели. // “Ўқитувчиларнинг замонавий ахборот-коммуникация технологиялари бўйича компетентлиги: муаммо ва ечимлар” Республика илмий-амалий конференция материаллари. Тошкент, 2012 йил 5 апрель. – Т.: ТДПУ, 2012.
9. Ўзбек тилининг изохли луғати. 2-жилд. – Т.: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти, 2006.
10. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида” 2017 йил 3 январдаги ЎРҚ-419-сон Қонуни // URL: <https://lex.uz/docs/3088008>
11. Хайрутдинова Л.Р. Антикоруptionное образование в образовательной системе России // Санкт-Петербургский образовательный вестник. 2017. №6-7 (10-11). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/antikorrupsionnoe-obrazovanie-v-obrazovatelnoy-sisteme-rossii> (дата обращения: 18.11.2020).
12. Шорохов В.Е. Антикоруptionное образование в рамках реализации государственной антикоррупционной политики // Развитие территорий. 2016. №3-4 (6). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/antikorrupsionnoe-obrazovanie-v-ramkah-realizatsii-gosudarstvennoy-antikorrupsionnoy-politiki> (дата обращения: 18.11.2020).